

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/169/169/97

- **WYDARZENIE ROKU**
- **POLITYK ROKU**

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ '97

Mijający rok obfitował w różnego rodzaju wydarzenia. Odbyło się referendum konstytucyjne i wybory parlamentarne, zmienił się rząd. Zaskoczyła nas powódź stulecia, gościliśmy w naszym kraju papieża Jana Pawła II i prezydenta USA Billa Clintona. Zostaliśmy zaproszeni do udziału w NATO, wzrosły nasze szanse na integrację z Unią Europejską.

W opinii społecznej¹, najważniejsze dla Polski wydarzenia mijającego roku wyraźnie zdominowane zostały przez fakty o charakterze politycznym. Wydarzeniem zdecydowanie najczęściej wymienianym przez badanych jako najważniejsze w roku '97 były wybory parlamentarne. Dla co trzeciego spośród ankietowanych ważny był przy tym sam fakt wyborów, natomiast tylko 7% badanych zwracało uwagę na ich przełomowy charakter. W opinii co ósmego respondenta najbardziej znaczącym wydarzeniem była zmiana rządu.

Wybory parlamentarne zdecydowanie zdystansowały na liście najważniejszych wydarzeń takie fakty jak powódź i wizyta papieża Jana Pawła II. Jeszcze mniej osób przypisuje wyjątkowe znaczenie zaproszeniu Polski do udziału w NATO i związanej z tym wizycie w naszym kraju prezydenta USA Billa Clintona (6%) lub postępowi na drodze integracji Polski z Unią Europejską (5%). Tylko znikomy odsetek badanych uznał uchwalenie nowej konstytucji za najbardziej znaczące dla Polski wydarzenie w mijającym roku.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (91), 11-16 grudnia '97, reprezentatywna próba losowa dorosłej ludności kraju (N=1066).

RYS. 1. KTÓRE Z WYDARZEŃ MIJAJĄCEGO ROKU MOŻNA, PANA(I) ZDANIEM, UZNAĆ ZA NAJWAŻNIEJSZE DLA POLSKI?

Było to pytanie otwarte. Badani mogli wymienić kilka wydarzeń.

W porównaniu z grudniem '96 obecnie zdecydowanie mniejszy odsetek ankietowanych nie umiał wskazać wydarzenia o szczególnie istotnym znaczeniu dla kraju (spadek z 40% do 19%), znacznie mniej osób stwierdzało też wprost, że żadne z wydarzeń nie zasługuje na miano najważniejszego dla Polski (spadek z 16% do 5%). Ranking najważniejszych dla Polski wydarzeń mijającego roku jest obecnie również znacznie bardziej wyrazisty niż przed rokiem, kiedy najczęściej uznawane za znaczące dla Polski przyznanie Wisławie Szymborskiej Nagrody Nobla wymieniane było tylko przez 10% ankietowanych. Zmiana ta wynika, jak należy sądzić, z tego, że mijający rok obfitował w spektakularne wydarzenia o dużym znaczeniu, wśród których na pierwszy plan wysuwają się wybory parlamentarne i powódź. Fakty tego rodzaju, szeroko nagłaśniane i komentowane, o dalekosiężnych skutkach, zapadają w pamięć nawet tych, którzy na co dzień nie poświęcają uwagi sprawom kraju.

Sposób postrzegania wagi wydarzeń mijającego roku modyfikowany jest przez pozycję społeczno-zawodową badanych. Częstość wymieniania wyborów parlamentarnych jako „wydarzenia roku” wzrasta wraz z wykształceniem, częściej w porównaniu z innymi przypisuje im ponadto znaczenie kadra kierownicza i inteligencja. Przedstawiciele tych grup częściej niż inni doceniają wagę wydarzeń związanych z planowanym przystąpieniem Polski do NATO, natomiast prywatni przedsiębiorcy zwracają uwagę raczej na polskie postępy w integracji z Unią Europejską.

Doświadczeni przez powódź mieszkańcy regionu zachodniego zdecydowanie częściej niż inni przypisują największe znaczenie temu wydarzeniu. Wizyta papieża Jana Pawła II uznawana jest za fakt bardziej od innych znaczący przede wszystkim przez osoby deklarujące częsty udział w praktykach religijnych.

Opinie o tym, które z wydarzeń mijającego roku było najważniejsze dla naszego kraju, modyfikowane są przez orientację polityczną i sympatie partyjne badanych. Respondenci identyfikujący się z prawicą częściej niż deklarujący poglądy lewicowe przypisują znaczenie wyborom, utworzeniu nowego rządu i wizycie papieża Jana Pawła II. Badani o orientacji lewicowej są natomiast nieco bardziej skłonni do uznania za wydarzenie roku zaproszenia Polski do udziału w NATO, postępów na drodze do integracji z Unią Europejską i uchwalenia nowej konstytucji.

Wydarzeniem roku najczęściej wymienianym przez elektoraty wszystkich największych partii politycznych są wybory parlamentarne. Wagę tego faktu doceniają jednak przede wszystkim zwolennicy ugrupowań, które w wyniku tych wyborów przejęły władzę w kraju - AWS (57%) i Unii Wolności (49%).

POLITYK ROKU

Mimo iż w mijającym roku odbyły się wybory parlamentarne, które ankietowani uznali za najważniejsze wydarzenie, to wybór polityka roku, podobnie jak w ubiegłych latach, sprawił im sporo trudności. Blisko jedna trzecia respondentów zapytana o to w pytaniu otwartym nie umiała wymienić żadnej takiej osoby bądź nie mogła się zdecydować, który z polityków zasługuje na to miano. W odpowiedziach ankietowanych zwraca też uwagę duża

liczba wypowiedzi krytycznych wobec całej klasy politycznej. Zdaniem jednej piątej badanych (21%) żadna z osób aktywnych na scenie politycznej nie zasłużyła na miano polityka roku '97. Odsetek tego rodzaju odpowiedzi jest niemal identyczny z uzyskanym w ubiegłym roku (20% wypowiedzi). Warto zauważyć, że podobnie jak rok temu krytyczny stosunek do elity politycznej i odpowiedź, iż żaden z liderów nie zasłużył na miano „polityka roku”, nieco częściej odnotowujemy wśród osób o poglądach prawicowych i centrowych niż lewicowych. W grupie badanych, którzy wymienili jakąś osobę, zwraca uwagę znaczne rozproszenie głosów - w sumie zgłosili oni ponad 40 kandydatur.

Jako polityk roku '97 najczęściej wymieniany był przez ankietowanych **Aleksander Kwaśniewski** (20%). Obecny prezydent po raz drugi od czasu objęcia swego urzędu zwyciężył w naszym corocznym rankingu. Warto jednak zauważyć, że jego obecny wynik jest lepszy od ubiegłorocznego - wówczas do miana polityka roku zgłosiło go 12% badanych.

Drugie miejsce w rankingu polityków roku '97 zajął lider AWS **Marian Krzaklewski** (9%), uzyskując jednak o połowę mniej wskazań niż urzędujący prezydent.

Wśród pozostałych kandydatów dość znaczącą liczbę wskazań otrzymali jeszcze: **Włodzimierz Cimoszewicz** (4%), **Jerzy Buzek** (3%) oraz **Leszek Balcerowicz** (2%). Nazwiska innych polityków pojawiały się już tylko sporadycznie - wymieniał je co najwyżej 1% badanych.

Kandydaturę Aleksandra Kwaśniewskiego najczęściej zgłaszali respondenci o lewicowych poglądach politycznych (43%), nie uczestniczący w praktykach religijnych (32%), mieszkańcy dużych, choć nie największych miast (101-500 tys. ludności - 27%), a wśród grup społeczno-zawodowych pracownicy umysłowi niższego szczebla, kadra kierownicza i inteligencja oraz emeryci.

Z kolei Marian Krzaklewski zasłużył na to miano (choć nie tak wyraźnie jak Aleksander Kwaśniewski wśród badanych o orientacji lewicowej) przede wszystkim w grupie osób o poglądach prawicowych (21%). Nieco częściej niż pozostali wymieniali go również respondenci z wyższym wykształceniem (17%), uczestniczący raz w tygodniu w praktykach religijnych (12%).

Znaczenie sympatii politycznych dla postrzegania tegorocznych zasług poszczególnych polityków widać wyraźnie w elektoratach najważniejszych partii politycznych.

Tabela 1

w procentach

Któremu z polskich polityków należy się, Pana(i) zdaniem, miano polityka roku 1997 ?	Elektoraty partii politycznych			
	AWS	SLD	UW	PSL
Żadnemu	19	15	26	21
Leszkowi Balcerowiczowi	1	-	13	-
Jerzemu Buzkowi	9	-	4	-
Włodzimierzowi Cimoszewiczowi	2	8	5	3
Marianowi Krzaklewskiemu	25	-	6	5
Aleksandrowi Kwaśniewskiemu	10	46	11	26
Inne konkretne nazwisko	9	10	12	19
Trudno powiedzieć, nie mam zdania	25	21	23	26

Aleksander Kwaśniewski jest politykiem roku '97 dla blisko połowy zwolenników SLD, natomiast dla tej grupy wyborców nie jest nim na pewno Marian Krzaklewski. Obecny prezydent zwyciężył również w elektoracie PSL.

Z kolei co czwarty sympatyk AWS jest zdania, że na miano najbardziej znaczącej postaci politycznej mijającego roku w największym stopniu zasłużył Marian Krzaklewski. Warto jednak zauważyć, że również w tym elektoracie co dziesiąty wskazał na postać wywodzącą się z przeciwnego obozu politycznego - Aleksandra Kwaśniewskiego.

Wśród zwolenników UW zwraca uwagę spory odsetek osób nie dostrzegających postaci zasługującej na to miano. Zdaniem blisko co ósmego zwolennika tej partii, politykiem roku powinien zostać jej lider - Leszek Balcerowicz. Jednak tylko niewiele mniej głosów zyskał urzędujący prezydent.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Które z wydarzeń mijającego roku można, Pana(i) zdaniem, uznać za najważniejsze dla Polski?
 1 - Wybory parlamentarne; 2 - Utworzenie nowego rządu; 3 - Powódź; 4 - Wizyta papieża Jana Pawła II;
 5 - Zaproszenie Polski do udziału w NATO; 6 - Postępy na drodze do integracji Polski z UE; 7 - Uchwalenie
 nowej konstytucji; 8 - Inne wydarzenia; 9 - Nie było takiego wydarzenia; 10 - Trudno powiedzieć

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ogółem	40	12	15	10	6	5	4	2	5	19
Płeć										
Mężczyźni	45	8	14	9	9	6	5	2	7	12
Kobiety	36	14	15	12	3	4	2	2	4	24
Wiek										
do 24 lat	39	11	14	5	7	10	7	1	4	21
25-34	41	7	18	11	9	3	5	3	6	16
35-44	37	14	14	15	5	5	4	3	5	15
45-54	49	12	12	11	7	2	2	1	4	14
55-64	46	14	13	12	5	5	1	2	6	17
65 lat i więcej	29	11	18	7	2	1	4	2	7	32
Miejsce zamieszkania										
Wieś	34	14	15	10	4	3	4	2	6	22
Miasto do 20 tys.	38	7	15	11	6	7	4	0	4	19
od 21 do 100 tys.	45	12	18	11	4	6	4	3	5	17
101-500 tys.	46	14	8	9	9	6	1	3	5	17
501 tys.i więcej mieszk.	45	6	17	11	11	8	6	2	6	13
Region										
Północny	33	14	6	8	9	5	1	5	5	28
Zachodni	42	9	27	9	6	5	2	0	4	15
Środkowozachodni	40	14	13	14	7	4	4	0	7	18
Środkowy	41	9	13	7	7	7	3	3	5	21
Wschodni	40	14	12	9	7	5	3	1	4	19
Południowo-wschodni	40	11	17	17	4	3	4	1	3	18
Południowo-zachodni	43	11	15	9	5	7	6	3	8	12
Wykształcenie										
Podstawowe	23	12	18	10	3	2	2	2	7	32
Zasadnicze zawodowe	44	11	12	9	6	5	3	2	5	15
Średnie	47	12	14	11	7	6	3	2	3	13
Wyższe	56	10	11	13	12	9	3	0	8	7
Grupa społ.-zaw. pracujący										
Kadra kier., inteligencja	54	13	11	13	14	6	0	2	4	10
Prac. umysł. niż. szczebla	47	13	10	19	8	8	7	0	2	9
Pracownicy fiz.- umysł.	42	8	10	7	10	5	6	0	4	21
Robotnicy wykwalifikowani	49	6	21	7	6	4	3	3	9	8
Robotnicy niewykwalifik.	24	3	10	10	11	7	0	8	4	30
Rolnicy	35	17	14	10	4	2	2	2	3	24
Prywatni przedsiębiorcy	45	15	6	7	9	14	2	3	8	5
Bierni zawodowo										
Renciści	30	12	15	12	5	2	5	4	9	22
Emeryci	37	12	18	11	3	3	3	2	5	25
Uczniowie i studenci	39	8	20	4	6	10	11	0	2	20
Bezrobotni	43	15	19	10	3	5	3	0	6	15
Gospodynie domowe i inni	31	14	8	8	1	6	0	2	4	34
Pracujący poza rolnictwem										
Sfera budżetowa	59	8	8	15	9	6	2	2	3	12
Sektor państwowy	45	3	21	12	9	9	3	2	7	10
Sektor prywatny	43	12	11	7	9	7	4	3	5	14
Spółdzielczość	51	6	16	13	13	0	0	0	0	15
Dochody na jedną osobę										
Poniżej 200 zł	32	8	20	13	2	2	4	2	3	27
201 - 325	42	15	12	13	7	4	3	1	4	16
326 - 449	40	9	17	10	7	4	6	5	8	14
450 - 599	40	9	12	11	6	11	3	1	6	19
Powyżej 599 zł	51	12	12	11	9	6	4	2	5	11
Ocena własnych war. mater.										
Złe	38	11	16	8	2	3	3	3	6	23
Średnie	37	13	15	12	6	6	4	2	5	19
Dobre	47	10	12	10	9	5	4	1	6	14
Udział w prakt. religijnych										
Kilka razy w tygodniu	27	13	14	20	4	2	1	3	5	24
Raz w tygodniu	43	12	16	14	3	4	3	2	4	18
Kilka razy w miesiącu	42	12	13	7	6	4	0	0	5	19
Kilka razy w roku	39	11	12	4	12	6	6	3	5	18
W ogóle nie uczestniczy	34	6	15	6	11	15	3	3	11	19
Poglądy polityczne										
Lewica	31	10	16	9	10	8	10	2	7	16
Centrum	40	11	15	10	7	7	2	1	5	18
Prawica	59	14	11	13	4	3	2	3	3	10
Trudno powiedzieć	21	10	19	8	4	3	2	2	7	35

Tabela 1 (cd.). Które z wydarzeń mijającego roku można, Pana(i) zdaniem, uznać za najważniejsze dla Polski?

	Liczba osób
Ogółem	1063
Płeć Mężczyźni Kobiety	504 560
Wiek do 24 lat 25-34 35-44 45-54 55-64 65 lat i więcej	148 189 225 196 137 169
Miejsce zamieszkania Wieś Miasto do 20 tys. od 21 do 100 tys. 101-500 tys. 501 tys.i więcej mieszk.	394 126 226 179 138
Region Północny Zachodni Środkowozachodni Środkowy Wschodni Południowo-wschodni Południowo-zachodni	127 116 143 188 131 175 183
Wykształcenie Podstawowe Zasadnicze zawodowe Średnie Wyższe	318 300 349 96
Grupa społ.-zaw. pracujący Kadra kier., inteligencja Prac.umysł.niż.szczebla Pracownicy fiz.- umysł. Robotnicy wykwalifikowani Robotnicy niewykwalifik. Rolnicy Prywatni przedsiębiorcy	73 96 72 117 51 65 45
Bierni zawodowo Renciści Emeryci Uczniowie i studenci Bezrobotni Gospodynie domowe i inni	130 217 47 92 55
Pracujący poza rolnictwem Sfera budżetowa Sektor państwowy Sektor prywatny Spółdzielczość	104 96 254 20
Dochody na jedną osobę Poniżej 200 zł 201 - 325 zł 326 - 449 zł 450 - 599 zł Powyżej 599 zł	213 188 166 136 225
Ocena własnych war. mater. Złe Średnie Dobre	294 494 274
Udział w prakt. religijnych Kilka razy w tygodniu Raz w tygodniu Kilka razy w miesiącu Kilka razy w roku W ogóle nie uczestniczy	62 541 129 240 91
Poglądy polityczne Lewica Centrum Prawica Trudno powiedzieć	215 301 324 221

Tabela 2. Któremu z polskich polityków należy się, Pana(i) zdaniem, miano "POLITYKA ROKU 1997"? Chodzi o człowieka, który najlepiej działał, zrobił najwięcej w interesie kraju, społeczeństwa, ludzi takich jak Pan(i).
1 - Zaden; 2 - Aleksander Kwaśniewski; 3 - Marian Krzaklewski;
4 - Inne nazwisko; 5 - Trudno powiedzieć

	(%)					Liczba osób
	1	2	3	4	5	
Ogółem	21	20	9	19	31	1039
Płeć						
Mężczyźni	24	22	10	19	25	497
Kobiety	19	18	7	19	37	543
Wiek						
do 24 lat	23	9	8	17	44	146
25-34	22	18	6	22	33	184
35-44	22	22	10	15	30	221
45-54	23	23	10	22	22	194
55-64	26	25	12	22	15	134
65 lat i więcej	13	19	7	18	43	161
Miejsce zamieszkania						
Wieś	20	16	7	15	42	377
Miasto do 20 tys.	15	19	9	21	36	124
od 21 do 100 tys.	20	24	11	22	22	222
101-500 tys.	26	27	7	21	19	179
501 tys.i więcej mieszk.	26	13	10	22	29	137
Region						
Północny	18	19	5	18	40	126
Zachodni	14	22	9	22	33	115
Środkowo-zachodni	25	25	5	17	28	140
Środkowy	25	15	11	19	30	182
Wschodni	20	21	13	17	28	125
Południowo-wschodni	18	17	8	17	40	170
Południowo-zachodni	26	21	10	22	21	181
Wykształcenie						
Podstawowe	21	18	6	15	40	307
Zasadnicze zawodowe	25	18	11	16	30	290
Średnie	20	22	7	22	28	348
Wyższe	14	23	17	30	16	94
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	16	24	14	33	13	73
Prac.umysł.niż.szczebla	19	31	6	16	28	96
Pracownicy fiz.-umysł.	27	23	9	19	22	72
Robotnicy wykwalifikowani	21	23	9	18	29	113
Robotnicy niewykwalifik.	24	13	5	18	39	51
Rolnicy	22	17	4	10	48	61
Prywatni przedsiębiorcy	30	8	12	28	22	45
Bierni zawodowo						
Renciści	25	16	14	16	28	122
Emeryci	18	24	10	18	30	212
Uczniowie i studenci	22	9	0	16	53	47
Bezrobotni	28	17	7	9	39	88
Gospodynie domowe i inni	8	10	5	40	37	54
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	10	23	12	29	25	104
Sektor państwowy	29	28	10	14	19	96
Sektor prywatny	26	19	8	19	28	250
Spółdzielczość	7	44	0	21	29	20
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 200 zł	26	13	8	10	44	202
201 - 325	23	25	9	13	30	186
326 - 449	21	21	8	27	22	165
450 - 599	22	25	9	24	20	134
Powyżej 599 zł	17	24	12	25	23	221
Ocena własnych war. mater.						
Złe	23	19	7	17	35	287
Średnie	23	18	9	16	34	482
Dobre	17	25	9	27	23	269
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	12	9	9	26	44	59
Raz w tygodniu	20	17	12	17	34	525
Kilka razy w miesiącu	22	19	7	18	33	127
Kilka razy w roku	23	25	5	22	25	236
W ogóle nie uczestniczy	30	32	3	18	18	91
Poglądy polityczne						
Lewica	14	43	3	25	15	212
Centrum	26	22	4	15	33	297
Prawica	23	8	21	24	24	317
Trudno powiedzieć	20	11	3	11	53	211